

KARASAL YAŞAM BİLDİRİSİ

İ Ç İ N D E K İ L E R

02	Özet
03	Giriş
05	Durum Değerlendirmesi
27	Sonuç ve Öneri
35	Radikal Eylem Teklifleri
39	Kaynakça

Ö Z E T

Bu bildiri, karasal ekosistemlerin karşı karşıya olduğu küresel çevresel sorunları incelemekte ve bu sorunlara yönelik çözüm önerileri sunmaktadır. Ormansızlaşma, habitat kaybı, orman yangınları, türlerin yok olması, sürdürülebilir olmayan tarım uygulamaları ve iklim değişikliğinin etkileri gibi faktörler, karasal ekosistemlerin dengesini ciddi şekilde tehdit etmektedir. Özellikle ormanlar, biyoçeşitliliğin korunmasında ve iklim değişikliğiyle mücadelede kritik bir rol oynarken, bu alanların korunması için sürdürülebilir politikalar geliştirilmesi hayati bir önem taşımaktadır. Bildiri, dünya genelinde ve Türkiye özelinde karasal ekosistemlerin korunması için önerilen stratejilere odaklanmaktadır. Ayrıca, biyoçeşitliliği artırmak, ekosistem restorasyonu yapmak ve doğal afet risklerini azaltmak için radikal ve yenilikçi eylem planları sunulmaktadır. Sürdürülebilir orman yönetimi, topluluk bazlı ağaçlandırma projeleri, ekosistem temelli afet risk yönetimi gibi konuların yanı sıra, doğa haklarının küresel bir anayasa çerçevesinde korunması gibi radikal öneriler de tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karasal ekosistemler, ormansızlaşma, biyoçeşitlilik, iklim değişikliği, ekosistem restorasyonu.

G İ R İ Ő

Karasal ekosistemler, tüm dünyada doğal yaşamın devamlılığını sağlayan, biyolojik çeşitliliğin temelini oluşturan ve insan dahil birçok tür için hayati öneme sahip olan alanlardır. Ancak, modern dünyanın karşı karşıya olduğu çevresel sorunlar, bu ekosistemlerin sürdürülebilirliğini tehlikeye atmakta ve geleceğini belirsiz kılmaktadır. Özellikle ormansızlaşma, orman yangınları, habitat kaybı ve iklim değışikliği gibi olgular, karasal yaşamı derinden etkilemekte ve ekosistemlerin dengelerini bozarak geri döndürülemez zararlara yol açmaktadır.

Bu durum, sadece doğal yaşamı değil, aynı zamanda insan yaşamını, gıda güvenliğini ve küresel çevre sağlığını tehdit eden bir boyuta ulaşmıştır.

Bu bildiri, dünya genelinde ve Türkiye özelinde karasal ekosistemlerin karşılaştığı bu zorlukları kapsamlı bir şekilde ele almayı amaçlamaktadır. Bildirinin ana eksenini, ormansızlaşmanın etkileri, ekosistemlerin bozulması, türlerin yok olması, sürdürülebilir tarım uygulamaları gibi başlıca sorunların değerlendirilmesi ve bu sorunların çözümüne yönelik stratejilerin sunulmasıdır. Ayrıca, ekosistem temelli afet yönetimi, biyoçeşitliliğin korunması ve iklim değişikliğine adaptasyon gibi konular, karasal yaşamın sürdürülebilirliği açısından kritik öneme sahiptir. Bildiri, hem mevcut çevresel tehditleri analiz etmekte hem de gelecekte ekosistemlerin korunması ve iyileştirilmesine yönelik radikal eylem teklifleri sunmaktadır.

DURUM DEĞERLENDİRMESİ

Karasal ekosistemler, dünyanın doğal dengesini koruyan ve insan dahil tüm canlıların yaşamını sürdürebilmesi için hayati öneme sahip alanlardır. Ancak, modern dünyanın karşılaştığı çevresel sorunlar, karasal yaşamı tehdit eden ciddi boyutlara ulaşmıştır.

Ormansızlaşma, yetersiz ağaçlandırma çalışmaları, orman yangınları ve doğal felaketler, türlerin yok olması ve habitat kaybı gibi faktörler, küresel ölçekte biyoçeşitliliğin azalmasına ve ekosistemlerin bozulmasına neden olmaktadır.

Aynı zamanda, iklim değişikliği ile artan doğal afetler ve sürdürülebilir olmayan tarım uygulamaları da bu ekosistemlerin devamlılığı üzerinde büyük bir baskı yaratmaktadır.

Bu bölümde, dünyada ve Türkiye'de karasal yaşamı etkileyen bu güncel sorunlar ele alınarak, ekosistemlerin karşı karşıya olduğu zorluklar kapsamlı bir şekilde değerlendirilecektir. Özellikle ormansızlaşmanın nedenleri ve sonuçları, ağaçlandırma çabalarının yeterliliği, ekosistemlerin korunması için alınan önlemler ve iklim değişikliğinin karasal ekosistemler üzerindeki etkileri derinlemesine incelenecek; sürdürülebilir çevre politikalarının gerekliliği tartışılacaktır.

1. Hızla Artan Ormansızlaşma

Ormansızlaşma, karasal ekosistemler üzerinde en yıkıcı etkilere sahip çevresel sorunlardan biridir. Ormanların yok edilmesi, sadece biyoçeşitliliği azaltmakla kalmaz, aynı zamanda karbon depolama kapasitesini de düşürerek iklim değişikliğini hızlandırır.

Ormanlar, su döngüsünde kritik bir rol oynar, toprak erozyonunu önler ve birçok türün yaşam alanını sağlar. Ormansızlaşma oranının yüksek olduğu bölgelerde habitat kaybı, türlerin yok olmasına ve ekosistem dengesinin bozulmasına yol açmaktadır. Bunun temel sebepleri arasında tarım alanı açma, kentleşme, madencilik faaliyetleri ve yasa dışı ağaç kesimi yer almaktadır. Bu nedenle, ormansızlaşma sadece çevresel değil, aynı zamanda sosyo-ekonomik bir sorundur.

Dünyada ormansızlaşma, özellikle Amazon, Orta Afrika ve Güneydoğu Asya gibi tropikal bölgelerde yoğun olarak yaşanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) verilerine göre, her yıl yaklaşık 10 milyon hektar orman kaybedilmektedir. Bu durum, küresel ısınmayı hızlandırırken, biyoçeşitliliği ve ekosistem hizmetlerini ciddi şekilde tehdit etmektedir. Ormansızlaşmanın temel nedenleri arasında tarım alanı açma, yasa dışı ağaç kesimi, madencilik faaliyetleri ve kentleşme yer almaktadır.

Türkiye, orman varlığı açısından zengin bir ülke olmakla birlikte, ormansızlaşma Türkiye'nin de önemli sorunlarından biridir. Orman yangınları, yasa dışı kesim ve tarım alanlarına dönüştürme gibi nedenlerle orman varlığı risk altındadır. Ancak, son yıllarda ormanlık alanların korunması ve genişletilmesi için yürütülen ağaçlandırma projeleri hız kazanmıştır. Türkiye'de ormanların korunması, özellikle yangın riskinin azaltılması için önemli adımlar atılmaktadır, ancak bu çalışmaların yeterliliği tartışmalıdır.

2. Yetersiz Ağaçlandırma Çalışmaları

Ormansızlaşmanın yarattığı tahribatın telafisi için yapılan ağaçlandırma çalışmaları birçok ülkede yetersiz kalmaktadır. Ağaçlandırma, orman ekosistemlerinin yeniden canlandırılmasında önemli bir araç olmasına rağmen, bu çabalar çoğunlukla yeterli planlama, finansman ve sürdürülebilirlikten yoksundur. Ağaçlandırma projelerinin sürdürülebilirliği, sadece ağaç dikmekle sınırlı kalmayıp, dikilen ağaçların bakımı, korunması ve yerel ekosistemlere entegrasyonu da ilgilidir. Ayrıca, ağaçlandırma projelerinde kullanılan türlerin yerel biyoçeşitliliğe uygunluğu kritik bir öneme sahiptir.

Ağaçlandırma çalışmaları, özellikle gelişmekte olan ülkelerde ormansızlaşmanın etkilerini hafifletmek amacıyla başlatılmıştır. Ancak, çoğu zaman bu çalışmalar planlama ve sürdürülebilirlik açısından yetersiz kalmaktadır.

Ağaçlandırma kampanyalarının yerel ekosistemlere uygun şekilde yapılmaması, ekolojik dengenin bozulmasına neden olabilir. Çin, Hindistan ve Brezilya gibi ülkeler büyük ölçekli ağaçlandırma projeleri başlatmış olsa da, bu projelerin etkinliği ve sürdürülebilirliği tartışmalıdır.

Türkiye, son yıllarda büyük çaplı ağaçlandırma kampanyalarına öncülük etmiştir. Özellikle "Geleceğe Nefes" kampanyası ile milyonlarca fidan dikilmiş, orman varlığının artırılması amaçlanmıştır. Ancak, dikilen fidanların uzun vadede yaşama oranı ve ekosistemle uyumu konusunda bazı eleştiriler mevcuttur. Fidan dikiminden sonra bu alanların korunması ve bakımının yapılması, sürdürülebilirlik açısından kritik önemdedir.

3. Orman Yangınları ve Doğal Felaketler

Son yıllarda orman yangınlarının sıklığı ve şiddeti artmıştır. Bu yangınlar, çoğunlukla insan kaynaklı olmakla birlikte, iklim değişikliği de bu olayların hızlanmasında etkili olmuştur. Orman yangınları, büyük miktarda karbon salımı yaparak iklim değişikliğini daha da hızlandırırken, milyonlarca hektarlık alanı tahrip ederek canlı türlerinin yaşam alanlarını yok eder. Bunun yanı sıra, orman yangınları yerel ekonomilere ciddi zararlar verir ve ekosistemlerin geri dönüşü zor olacak şekilde tahrip olmasına neden olur.

İklim değişikliği ile birlikte orman yangınlarının sıklığı ve şiddeti artmıştır. ABD'nin Kaliforniya eyaletinde, Avustralya'da ve Akdeniz ülkelerinde meydana gelen devasa orman yangınları, milyonlarca hektar orman alanını yok etmektedir. Yangınların büyük bölümü insan kaynaklı olmakla birlikte, aşırı sıcaklıklar ve kuraklık gibi iklimsel faktörler de yangın riskini artırmaktadır. Yangınlar, hem ekosistemler hem de insan yaşamı için büyük bir tehdit oluşturur.

Türkiye, özellikle Akdeniz bölgesinde yaz aylarında sık sık orman yangınlarıyla karşı karşıya kalmaktadır. 2021 yazında yaşanan büyük yangınlar, yaklaşık 150 bin hektar ormanlık alanın yok olmasına neden olmuştur. Orman yangınlarıyla mücadele kapasitesi her ne kadar artırılmaya çalışılsa da, bu yangınların önlenmesi ve hızlı müdahale konusunda iyileştirme çalışmaları gerekmektedir.

İklim değişikliği ve kuraklık, Türkiye'deki yangın riskini artıran önemli faktörler arasında yer almaktadır.

4. Türlerin Yok Olması ve Habitat Kaybı

Biyoçeşitliliğin azalması, karasal yaşamın karşılaştığı en önemli tehditlerden biridir.

Ormansızlaşma, tarım faaliyetleri, kentleşme ve iklim değişikliği gibi faktörler, birçok türün yaşam alanlarını kaybetmesine ve yok olmasına neden olmaktadır. Habitat kaybı, ekosistemlerin işleyişini olumsuz etkileyerek türlerin hayatta kalma şansını azaltır. Türlerin yok olması sadece ekolojik dengeyi bozmakla kalmaz, aynı zamanda insan yaşamını da etkileyen ekosistem hizmetlerinin azalmasına yol açar.

Küresel biyoçeşitlilik, insan faaliyetleri nedeniyle hızla azalmaktadır. IUCN'nin (Uluslararası Doğayı Koruma Birliği) Kırmızı Listesi'ne göre, dünya üzerindeki türlerin %28'i yok olma tehlikesiyle karşı karşıyadır. Ormansızlaşma, tarım genişlemesi, kirlilik ve iklim değişikliği, birçok türün yaşam alanlarını yok etmekte ve onları risk altına sokmaktadır.

Türkiye, zengin bir biyolojik çeşitliliğe sahip olmasına rağmen, habitat kaybı ve çevresel baskılar nedeniyle birçok tür tehdit altındadır. Türkiye’de özellikle bozkır ekosistemlerin de tarımsal faaliyetler ve kentleşme nedeniyle habitat kayıpları yaşanmaktadır. Ayrıca, Karadeniz, Akdeniz ve İç Anadolu gibi bölgelerde orman alanlarının ve sulak alanların azalması, endemik türlerin tehlike altında olmasına yol açmaktadır.

5. Korunan Alanların Yetersizliđi

Korunan alanlar, biyoçeşitliliğin korunması ve ekosistemlerin sürdürülebilirliği için hayati öneme sahiptir. Ancak birçok ÷lkede bu alanlar ya yetersiz büyüklükte ya da etkili bir şekilde yönetilmemektedir. Korunan alanlar, doğa tahribatını sınırlamak ve türlerin nesillerini sürdürmelerini sağlamak amacıyla oluşturulmuş olmasına rağmen, ekonomik ve tarımsal faaliyetlerin baskısı altında kalmaktadır. Ayrıca, koruma alanlarının sınırlarının net olmaması ve etkin bir denetim mekanizmasının eksikliği, bu alanların amacına ulaşmasını engellemektedir.

Dünya genelinde korunan alanların toplam yüzölçümü son yıllarda artmış olsa da, bu alanlar genellikle ekolojik açıdan yetersiz kalmaktadır. Korunan alanların çoğu, biyoçeşitliliği tam olarak korumak için yeterince büyük değil ya da etkili bir şekilde yönetilmemektedir. Ekonomik faaliyetler ve yerel halkın bu alanlara olan baskısı, koruma çalışmalarını zayıflatmaktadır.

Türkiye'de Milli Parklar, Tabiat Parkları ve Tabiat Koruma Alanları gibi korunan alanlar mevcuttur, ancak bu alanların büyüklüğü ve etkinliği yeterli değildir. Türkiye'de korunan alanlar, ülke yüzölçümünün %10'unu oluştururken, bu oran uluslararası standartlara göre düşük kalmaktadır. Korunan alanların etkin bir şekilde yönetilmesi ve genişletilmesi, biyoçeşitliliğin korunması için gereklidir.

6. Ekosistemlerin Bozulması

Ekosistemlerin bozulması, karasal yaşamı tehdit eden bir diğer önemli sorundur. Ekosistemler, doğal süreçler sayesinde dengede kalır; ancak insan müdahalesi bu dengeyi bozmaktadır. Ormanların tahrip edilmesi, sulak alanların kurutulması, aşırı tarım uygulamaları ve kirlilik gibi faktörler ekosistem hizmetlerinin kalitesini düşürmektedir. Ekosistemlerin bozulması, gıda güvenliği, su kalitesi ve doğal afetlerin şiddetini artırma gibi insan yaşamı üzerinde doğrudan etkilere sahiptir.

Ekosistemler, ormansızlaşma, kirlilik ve iklim değişikliği gibi insan faaliyetleri nedeniyle ciddi şekilde bozulmaktadır. Bu durum, ekosistem hizmetlerinin aksamasına ve doğal afetlerin şiddetinin artmasına neden olmaktadır.

Ekosistemlerin bozulması, su döngüsü, toprak verimliliği ve karbon depolama gibi hayati süreçleri olumsuz etkilemektedir.

Türkiye’de ekosistemlerin bozulması, tarımsal alanların genişlemesi, sanayi ve kentleşmenin yarattığı baskılar nedeniyle hızlanmaktadır. Sulak alanlar ve ormanlar, en çok zarar gören ekosistemler arasında yer almaktadır. Sulak alanların kurutulması, birçok türün habitatını kaybetmesine ve ekosistem dengesinin bozulmasına neden olmuştur.

7. Toprak Erozyonu ve Bozulma

Toprak erozyonu, sürdürülebilir tarım ve ekosistem dengesinin korunması açısından ciddi bir tehdittir. Tarımda yanlış sulama teknikleri, yoğun otlatma ve ağaçların yok edilmesi, toprağın doğal yapısını bozmakta ve erozyona yol açmaktadır. Toprak erozyonu, verimli tarım alanlarının azalmasına, su kaynaklarının kirlenmesine ve biyoçeşitliliğin azalmasına neden olur. Ayrıca, toprak bozulması, ekosistem hizmetlerinin aksamasına yol açarak, insan yaşamı üzerinde olumsuz etkiler yaratır.

Toprak erozyonu, dünya genelinde milyonlarca hektar tarım alanının verimliliğini kaybetmesine yol açmaktadır. Yanlış tarım uygulamaları, ağaçsızlaştırma ve iklim değişikliği gibi faktörler toprak erozyonunu hızlandırmaktadır. Bu durum, özellikle gelişmekte olan ülkelerde gıda güvenliği açısından ciddi riskler yaratmaktadır.

Türkiye, ciddi toprak erozyonu problemleri yaşayan ülkelerden biridir. Özellikle Karadeniz, Doğu Anadolu ve İç Anadolu bölgelerinde yoğun erozyon yaşanmaktadır. Ormanların tahribi, yanlış tarım uygulamaları ve otlatma faaliyetleri, toprak kaybını hızlandıran faktörler arasında yer almaktadır. Türkiye’de yapılan çalışmalar, yılda milyonlarca ton toprağın erozyonla kaybedildiğini göstermektedir.

8. Sürdürülebilir Olmayan Tarım Uygulamaları

Modern tarım teknikleri, kısa vadede yüksek verim sağlamasına rağmen, uzun vadede toprak ve ekosistemlerin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Yoğun tarım faaliyetleri, kimyasal gübreler ve pestisitlerin aşırı kullanımı, toprak kalitesini düşürmekte ve su kaynaklarını kirletmektedir. Ayrıca, ormanlık alanların tarım alanlarına dönüştürülmesi, biyoçeşitlilik kaybına yol açmaktadır. Sürdürülebilir olmayan tarım uygulamaları, hem çevreyi hem de uzun vadede insan gıda güvenliğini tehdit etmektedir.

Dünyada yoğun tarım faaliyetleri, biyoçeşitliliği tehdit ederken, toprak ve su kaynaklarını kirletmektedir. Özellikle kimyasal gübre ve pestisit kullanımının artması, hem toprak sağlığına hem de insan sağlığına zarar vermektedir. Sürdürülebilir tarım yöntemlerinin yaygınlaştırılması, bu sorunun çözümünde kritik rol oynamaktadır.

Türkiye'de de tarım, toprak ve su kaynaklarını tehdit eden unsurlardan biridir. Özellikle sulama için su kaynaklarının yanlış kullanımı ve yoğun kimyasal gübreleme uygulamaları, tarım alanlarında verimliliği düşürmekte ve ekosistem sağlığını olumsuz etkilemektedir.

Sürdürülebilir tarım uygulamaları henüz yaygınlaşmamıştır, ancak bu alandaki farkındalık artmaktadır.

9. Çölleşme ve Arazi Tahribatı

İklim değışikliğı, aşırı tarım uygulamaları ve su kaynaklarının yanlış yönetimi gibi faktörler, ölleşme süreçlerini hızlandırmaktadır. Çölleşme, toprak verimliliğini kaybetmesine ve tarımın sürdürülemez hale gelmesine neden olur. Bunun sonucunda, gıda üretim kapasitesi azalırken, ekonomik ve sosyal etkiler ortaya çıkmaktadır. Çölleşme, sadece çevresel değil, aynı zamanda toplumsal sorunlara da yol açarak göç, yoksulluk ve gıda kıtlığı gibi durumları tetiklemektedir.

Dünya genelinde ölleşme, özellikle Afrika ve Asya'nın yarı kurak bölgelerinde ciddi bir sorun haline gelmiştir. İklim değışikliğı, aşırı tarım uygulamaları, ormansızlaşma ve yanlış su yönetimi gibi etkenler ölleşmeyi hızlandırmaktadır. BM ölleşme ile Mücadele Sözleşmesi'ne göre, dünya topraklarının %40'ı ölleşme riski altında bulunmaktadır. Bu durum, milyonlarca insanı göçe zorlamakta ve gıda güvenliğini tehdit etmektedir.

Türkiye, yarı kurak bir iklime sahip olduğu için çölleşme riski altındaki ülkelerden biridir. İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu ve Akdeniz bölgelerinde arazi tahribatı ve çölleşme tehlikesi artış göstermektedir. Özellikle yanlış tarım uygulamaları, aşırı otlatma, sulak alanların kurutulması ve ormansızlaşma, Türkiye'deki çölleşme sürecini hızlandıran başlıca nedenlerdir. Türkiye, bu sorunla mücadele etmek için Çölleşme ile Mücadele Ulusal Eylem Programı'nı uygulamaktadır, ancak çölleşmeyle mücadelenin etkinliği artırılmalıdır.

10. İklim Değişikliğinin Etkileri

İklim değişikliği, karasal yaşamın karşı karşıya kaldığı en büyük tehditlerden biridir. Sıcaklık artışları, yağış düzenlerindeki değişiklikler ve aşırı hava olayları, ekosistemlerin dengesini bozarak türlerin hayatta kalma mücadelesini zorlaştırmaktadır. İklim değişikliği, ekosistem hizmetlerini olumsuz etkileyerek su ve gıda güvenliğini tehdit etmektedir. Ayrıca, orman yangınları, seller ve kuraklık gibi doğal afetlerin sıklığını artırmakta ve bu afetlerin ekosistemler üzerindeki yıkıcı etkilerini derinleştirmektedir. İklim değişikliği, dünyanın hemen her bölgesini etkilemektedir. Sıcaklıkların artması, kuraklıkların daha sık ve uzun süreli hale gelmesi, deniz seviyesinin yükselmesi ve aşırı hava olaylarının artması gibi etkiler, karasal yaşam üzerinde büyük bir baskı oluşturmaktadır. Özellikle tropikal bölgelerde ve kutup bölgelerinde ekosistemler ve türler, iklim değişikliğinden büyük ölçüde zarar görmektedir. İklim değişikliği ayrıca göçleri tetiklemekte, tarım verimliliğini azaltmakta ve su kaynaklarını tehdit etmektedir.

Türkiye, iklim değişikliğinin etkilerini son yıllarda daha yoğun hissetmeye başlamıştır. Özellikle sıcaklık artışları, kuraklık ve aşırı hava olayları, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde tarım, su kaynakları ve ekosistemler üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktadır. Akdeniz ve Ege bölgeleri, kuraklık ve su sıkıntısı bakımından en hassas bölgeler arasında yer almaktadır. Ayrıca, artan sıcaklık ve değişen yağış rejimleri orman yangınlarının sıklığını artırmaktadır. Türkiye, Paris İklim Anlaşması'nı onaylayarak iklim değişikliğiyle mücadelede katkı sağlama taahhüdünde bulunmuş ancak adaptasyon önlemlerinin güçlendirilmesine ihtiyaç duyulmaktadır.

11. Ekosistem Temelli Afet Risk Yönetiminin Yetersizliğı

Afet risklerini azaltmak için ekosistem temelli yaklaşımlar giderek daha fazla önem kazanmasına rağmen, bu alandaki uygulamalar yetersiz kalmaktadır. Doğal ekosistemlerin korunması ve güçlendirilmesi, afet riskini azaltma stratejilerinin temel bir parçası olmalıdır.

Ancak, birçok bölgede bu yaklaşım benimsenmemekte ya da yeterince desteklenmemektedir.

Ekosistem temelli afet risk yönetimi, sadece doğal afetlere karşı koruma sağlamakla kalmaz, aynı zamanda ekosistem hizmetlerinin devamlılığını garanti altına alır.

Dünya genelinde doğal afetlere karşı ekosistem temelli risk yönetimi yaklaşımları, son yıllarda daha fazla önem kazanmaya başlamıştır. Mangrov ormanlarının kıyı koruma işlevi, sulak alanların taşkınları önleyici rolü gibi doğal ekosistemlerin afet riskini azaltıcı etkileri bilinmektedir. Ancak bu yöntemlerin yaygın olarak kullanılmaması ve ekosistemlerin korunamaması, afetlerin şiddetini artırmakta ve afet risk yönetiminin yetersiz kalmasına yol açmaktadır.

Türkiye’de ekosistem temelli afet risk yönetimi, henüz yeterince benimsenmiş bir yaklaşım değildir. Türkiye’de doğal afetler (sel, yangın, toprak kayması vb.) sıkça meydana gelmektedir, ancak bu afetlerle mücadelede ekosistem temelli stratejiler sınırlı düzeyde kullanılmaktadır. Özellikle dere yataklarının korunmaması, ormanların tahrip edilmesi ve sulak alanların kurutulması gibi etkenler, afet riskini artırmaktadır. Türkiye, bu alanda ekosistem temelli yaklaşımları benimseyerek afet risk yönetiminde daha etkili çözümler üretmelidir.

SONUÇ VE ÖNERİ

Karasal yaşamın korunması ve sürdürülebilir bir geleceğin inşa edilmesi, küresel ölçekte daha kapsamlı ve bütüncül politikaların hayata geçirilmesini zorunlu kılmaktadır. Sürdürülebilir orman yönetimi ve koruma politikalarının geliştirilmesi, ormansızlaşmanın önüne geçmek ve biyoçeşitliliği korumak için kritik bir adım olacaktır. Topluluk bazlı ağaçlandırma projeleri, yerel halkın katılımını teşvik ederek ekosistemlerin onarılmasında etkin bir araç olarak kullanılmalıdır. Ayrıca, orman yangınları için erken uyarı sistemlerinin kurulması ve bu konuda toplumun bilinçlendirilmesi amacıyla eğitim programları geliştirilmelidir. Bununla birlikte, koruma alanlarının genişletilmesi ve bu alanların etkin bir şekilde yönetilmesi, dünya genelinde biyoçeşitliliğin korunması için elzemdir.

SONUÇ VE ÖNERİ

Biyoçeşitlilik veri tabanlarının oluşturulması ve bu verilerin sürekli izlenmesi, türlerin yok olma riskini azaltacak politikaların temelini oluşturacaktır. Habitat restorasyonu projeleri, bozulan ekosistemlerin yeniden canlandırılmasını sağlayarak doğal dengenin korunmasına yardımcı olacaktır. Ayrıca, sürdürülebilir tarım uygulamalarının yaygınlaştırılması, hem gıda güvenliğini sağlamak hem de ekosistemler üzerindeki baskıyı azaltmak için hayati önem taşımaktadır. İklim değişikliğiyle mücadele kapsamında adaptasyon ve mitigasyon stratejileri geliştirilerek, doğal afet risk yönetimi güçlendirilmeli, dirençli altyapı projeleri ve ekosistem temelli afet yönetimi modelleri hayata geçirilmelidir. Bu süreçte toplumun her düzeyinde farkındalığı artırmak amacıyla eğitim programlarının yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Türkiye, zengin biyoçeşitliliği ve farklı ekosistemleriyle karasal yaşamın korunması konusunda özel bir öneme sahiptir. Ancak, artan ormansızlaşma, orman yangınları ve habitat kayıpları, ekosistemler üzerinde ciddi bir baskı oluşturmaktadır. Bu doğrultuda Türkiye'nin öncelikli olarak sürdürülebilir orman yönetimi politikalarını geliştirerek, ormanların korunmasına yönelik yasal düzenlemeleri güçlendirmesi gerekmektedir. Topluluk bazlı ağaçlandırma projeleri, özellikle kırsal kesimlerde yerel halkın desteğiyle yaygınlaştırılmalı ve bu projelerde sürdürülebilirlik gözetilmelidir. Orman yangınlarına karşı erken uyarı sistemlerinin kurulması ve yangın riskini azaltıcı önlemlerin yanı sıra, yangın söndürme kapasitesini artırıcı eğitim ve farkındalık programları da geliştirilmelidir.

Koruma alanlarının genişletilmesi ve yönetim kapasitelerinin artırılması, Türkiye’de biyoçeşitliliğin korunmasında önemli bir rol oynayacaktır. Özellikle endemik türlerin bulunduğu bölgelerde habitat restorasyonu projeleri hayata geçirilmeli ve bu alanlar düzenli olarak izlenmelidir. Tarım alanlarında sürdürülebilir tarım uygulamaları yaygınlaştırılarak, toprak ve su kaynaklarının korunması sağlanmalıdır. Toprak sağlığının izlenmesi ve korunması için tarım politikaları yeniden düzenlenmeli ve erozyon kontrol projeleri ile ağaçlandırma çalışmaları artırılmalıdır. Türkiye, ayrıca iklim değişikliği ile mücadelede daha aktif bir rol almalı, adaptasyon ve mitigasyon stratejilerini güçlendirmelidir. Ekosistem temelli afet yönetimi politikaları geliştirilmeli ve bu konuda eğitim programları yaygınlaştırılmalıdır. Toplumun her kesiminde çevresel farkındalığı artırmak, karasal yaşamın korunması için kritik bir adım olacaktır.

Bu bağlamda bildiri sonucu belirlenen öneriler aşağıda yer almaktadır:

SONUÇ VE ÖNERİ

1. Sürdürülebilir orman yönetimi politikaları geliştirilmelidir.

Ormanların korunması ve doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı için uzun vadeli yönetim planları oluşturulmalı, yasalar güçlendirilerek uygulama kapasitesi artırılmalıdır.

2. Topluluk bazlı ağaçlandırma projeleri teşvik edilmelidir.

Yerel halkın katılımını sağlayan ağaçlandırma projeleri yaygınlaştırılmalı ve sürdürülebilirlik ilkelerine uygun bir şekilde yürütülmelidir. Bu projeler, yerel ekosistemlere uygun ağaç türleri ile planlanmalı ve uzun vadeli bakım stratejileri geliştirilmelidir.

3. Orman yangınlarına karşı erken uyarı sistemleri kurulmalıdır.

Orman yangınlarının önlenmesi amacıyla teknolojik erken uyarı sistemleri yaygınlaştırılmalı ve yangınla mücadele kapasitesi artırılmalıdır. Bu sistemlerin etkili olabilmesi için yangın riski yüksek bölgelerde düzenli eğitim ve farkındalık kampanyaları düzenlenmelidir.

4. Koruma alanları genişletilmeli ve yönetim kapasiteleri artırılmalıdır.

Biyoçeşitliliği koruma amacıyla mevcut koruma alanları genişletilmeli ve bu alanların yönetim kapasiteleri güçlendirilmelidir. Ekolojik olarak önemli bölgelerde yeni koruma alanları oluşturulmalıdır.

5. Biyoçeşitlilik veri tabanları oluşturulmalı ve izlenmelidir.

Türlerin korunması ve habitatların yönetimi için ulusal ve uluslararası düzeyde biyoçeşitlilik veri tabanları kurulmalı, bu veriler düzenli olarak izlenmeli ve güncellenmelidir.

6. Habitat restorasyonu projeleri hayata geçirilmelidir.

Bozulan ekosistemlerin yeniden canlandırılması amacıyla habitat restorasyonu projeleri başlatılmalı, bu projeler yerel ekosistemlere uygun olarak planlanmalı ve uzun vadeli sürdürülebilirlik hedefleri gözetilmelidir.

SONUÇ VE ÖNERİ

7. Sürdürülebilir tarım uygulamaları yaygınlaştırılmalıdır.

Tarımda doğaya zarar vermeyen, toprak ve su kaynaklarını koruyan sürdürülebilir uygulamalar teşvik edilmeli, bu uygulamalara yönelik çiftçi eğitim programları düzenlenmelidir.

8. Toprak sağlığı izleme ve koruma programları uygulanmalıdır.

Tarım alanlarında toprak sağlığının izlenmesi ve korunması için düzenli analizler yapılmalı, bozulmuş toprakların rehabilitasyonu için programlar geliştirilmelidir.

9. Erozyon kontrol projeleri ve ağaçlandırma çalışmaları artırılmalıdır.

Toprak erozyonunu önlemek amacıyla özellikle yüksek riskli bölgelerde erozyon kontrol projeleri uygulanmalı ve bu alanlarda ağaçlandırma çalışmaları yoğunlaştırılmalıdır.

10. İklim değişikliği adaptasyon ve mitigasyon stratejileri güçlendirilmelidir.

İklim değişikliğine karşı daha dirençli ekosistemler oluşturmak amacıyla adaptasyon ve mitigasyon stratejileri geliştirilmeli ve bu stratejilerin uygulanması için finansal destek sağlanmalıdır.

SONUÇ VE ÖNERİ

11. Doğal afet risk yönetimi ve dirençli altyapı projeleri hayata geçirilmelidir.

Doğal afetlere karşı ekosistem temelli risk yönetimi uygulamaları geliştirilmeli, afet riski yüksek bölgelerde dirençli altyapı projeleri uygulanmalı ve toplumun bu konuda bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

12. Ekosistem temelli afet yönetimi ve eğitim programları düzenlenmelidir.

Afet riskini azaltmak için ekosistem temelli yaklaşımlar benimsenmeli ve bu yaklaşımlar kapsamında eğitim programları düzenlenerek toplumun bilinçlendirilmesi sağlanmalıdır.

RADİKAL EYLEM TEKLİFLERİ

1. Dünya çapında geçerli bir doğa koruma anayasası oluşturulmalıdır.

Dünya genelinde çevresel sorunların giderek derinleştiği bir dönemde, dünya çapında geçerli bir doğa koruma anayasası oluşturulması kritik bir adım olacaktır. Bu anayasa, tüm canlıların yaşam hakkını koruyacak ve ekosistemlerin sürdürülebilirliğini güvence altına alacak yasal bir çerçeve sunmalıdır. Ülkelerin katılımıyla oluşturulacak bağlayıcı bu yasa, biyoçeşitliliğin korunmasını sağlayacak ve doğal ekosistemlerin tahribatını önlemek amacıyla uluslararası çevresel yükümlülükler getirecektir. Bu anayasa, ekosistemlerin sağlığını korumak ve iklim değişikliğiyle mücadele etmek adına tüm ülkelerin sorumluluklarını net bir şekilde belirleyecektir. Türkiye, zengin biyolojik çeşitliliğiyle bu sürecin öncüsü olabilir. Türkiye'nin Anayasası'na doğa hakları eklenmesi, ormanların, sulak alanların ve doğal kaynakların korunması için güçlü bir yasal dayanak sağlayacaktır. Uluslararası anlaşmaların iç hukuka uyarlanması, çevre politikalarının radikal bir şekilde değişmesine ve doğanın korunmasına öncülük edecektir.

2. Şehirlerde dikey ormanlar ve biyolojik çeşitlilik parkları yaygınlaştırılmalıdır.

Şehirlerde dikey ormanlar ve biyolojik çeşitlilik parklarının yaygınlaştırılması, kentsel alanlarda sürdürülebilirlik sağlamak için önemli bir yenilik olarak uygulanmalıdır. Dikey ormanlar, binaların yüzeylerine bitki örtüsü eklenerek hava kalitesini artıracak ve biyoçeşitliliğe katkı sağlayacaktır. Bu tür projeler, şehirlerde yeşil alan eksikliğini gidermenin yanı sıra, karbon emisyonlarını azaltarak iklim değişikliğiyle mücadelede de etkili olacaktır. Biyolojik çeşitlilik parkları, şehir içindeki ekosistemlerin korunmasına ve yeniden canlandırılmasına olanak tanıyacak, aynı zamanda şehir sakinlerinin doğayla iç içe yaşamasını sağlayacaktır. Özellikle İstanbul, Ankara gibi büyük şehirlerde bu projeler, hava kirliliği ve ısı adası etkisi gibi sorunların azaltılmasına yardımcı olacaktır. Bu tür yenilikler, yeşil şehircilik anlayışını teşvik edecek, kentsel alanları doğayla daha uyumlu hale getirerek ekolojik dengeyi destekleyecektir.

RADİKAL EYLEM TEKLİFLERİ

3. Bozulan ekosistemlerin teknolojik çözümlerle restore edilmesi sağlanmalıdır.

Bozulan ekosistemlerin restorasyonu için teknolojik çözümler devreye sokulmalı ve geniş çapta uygulanmalıdır. Yapay zeka, biyoteknoloji ve coğrafi bilgi sistemleri gibi ileri teknolojiler, habitatların onarılmasında önemli bir rol oynayabilir. Yapay zeka destekli ekosistem yönetimi, bozulan alanları izleyerek en uygun restorasyon stratejilerini belirlemeye yardımcı olabilirken, biyoteknolojik yöntemler, biyolojik çeşitliliğin yeniden canlanmasını hızlandırabilir. Bu yaklaşımlar, yalnızca doğayı koruma amacını taşımayıp, insan müdahalesiyle doğanın iyileştirilebileceğini gösterir. Türkiye'de özellikle ormansızlaşmış, erozyona uğramış ve çölleşme riski altındaki bölgelerde bu teknolojiler kullanılabilir. Ayrıca, bozulmuş tarım arazilerinde toprağın verimliliğini artırmak ve biyoçeşitliliği geri kazanmak için teknolojik çözümler hayata geçirilmelidir. Bu yenilikler, ekosistemlerin dengesini yeniden kurmayı ve uzun vadede sürdürülebilir bir çevreyi garanti altına almayı sağlayacaktır.

RADİKAL EYLEM TEKLİFLERİ

4. Küresel işbirliği ile geniş çaplı ağaçlandırma ve ekosistem restorasyon projeleri başlatılmalıdır.

Küresel işbirliğiyle geniş çaplı ağaçlandırma ve ekosistem restorasyon projeleri, ekolojik restorasyonun küresel bir öncelik haline gelmesini sağlayacak kritik bir adımdır. Bu projeler, ormansızlaşmayı durdurmak, bozulan ekosistemleri iyileştirmek ve iklim değişikliğiyle mücadeleyi hızlandırmak için geniş çapta uygulanmalıdır. Uluslararası işbirliği ile başlatılacak bu girişimler, milyonlarca hektar bozulmuş alanın geri kazanılmasına olanak tanıyarak ekosistemlerin korunmasını ve yenilenmesini teşvik edecektir. Farklı ülkelerin kaynaklarını ve uzmanlıklarını bir araya getiren bu projeler, çevresel sürdürülebilirliği artıracak bir seferberlik yaratacaktır. Türkiye, özellikle "Geleceğe Nefes" gibi ağaçlandırma kampanyalarıyla bölgesel işbirliklerini güçlendirerek Akdeniz, Ege ve İç Anadolu bölgelerinde ekosistem restorasyon projelerine öncülük edebilir. Bu adımlar, toprak sağlığını iyileştirmek ve iklim değişikliğiyle mücadelede lider bir rol üstlenmek açısından büyük bir fırsat sunmaktadır.

KAYNAKÇA

1. Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP). Global Environment Outlook Raporları. <https://www.unep.org/>
2. International Union for Conservation of Nature (IUCN). Koruma durumu raporları ve kırmızı liste verileri. <https://www.iucn.org/>
3. BM Biyoçeşitlilik ve Ekosistem Hizmetleri Hükümetlerarası Platformu (IPBES). Biyoçeşitlilik ve ekosistem hizmetleri değerlendirme raporları. <https://www.ipbes.net/>
4. European Commission. (2016). Global Soil Biodiversity Atlas. Publications Office of the European Union. <https://esdac.jrc.ec.europa.eu/content/global-soil-biodiversity-atlas>

Avrupa Birliği tarafından
finanse edilmektedir

DÜŞÜNCE

Academiası